

พอเพียงเพื่อเป็นไท

วันที่ 28 ตุลาคมที่ผ่านมาที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ มีการประชุมเพื่อสวดดีและถวายพระเกียรติแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยผู้นำสำคัญต่างๆ ขึ้นไปกล่าวถวายสวดดี นับเป็นเหตุการณ์ที่ไม่เกิดบ่อยนัก

โดยเฉพาะบทสวดดีที่มีเนื้อหาที่เน้นด้วยการกล่าวถึงบทบาทและพระราชกรณียกิจของพระองค์ท่านในการพัฒนา การช่วยเหลือคนยากคนจน เกษตรกรคนชายขอบด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่มีการนำไปประยุกต์ใช้ในหลายประเทศทั่วโลก และทรงได้รับเกียรติยกย่องและรางวัลระดับโลกมากมาย

ที่มีการกล่าวถึงด้วยความชื่นชมมากคือเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เพราะสหประชาชาติเองได้ยอมรับและนำไปเป็นกรอบเกณฑ์หนึ่งเพื่อการพัฒนา 15 ปีข้างหน้า (2015-2030) ที่เรียกว่า “เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” (SDGs: Sustainable Development Goals)

ในประเทศไทย ทุกรัฐบาลที่ผ่านมาอ้างปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่ก็มีคำถามตลอดมาว่า แปลว่าอะไรจริงๆ จนทำให้สรุปกันว่า คงเป็นเพื่อให้ดูดีเท่านั้นกระมัง เพราะทั้งนโยบายและแนวปฏิบัติจะขัดกับปรัชญาเศรษฐกิจอันยิ่งใหญ่ที่ไม่มีในตำราที่มีพระราชดำรัสเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2542 ว่า

“เขาก็มาบอกว่า คำว่า Sufficiency Economy ไม่มีในตำราเศรษฐกิจ จะมีได้อย่างไร เพราะว่าเป็นทฤษฎีใหม่ เป็นตำราใหม่ ถ้ามีอยู่ในตำราก็หมายความว่าเรากลับป้ามา เราลอกเขามา เราไม่ได้ลอก ไม่อยู่ในตำราเศรษฐกิจ เป็นเกียรติที่เขาพูดอย่างที่เขาพูดอย่างนี้ว่า Sufficiency Economy นั้นไม่มีในตำรา”

“การที่พูดว่าไม่มีในตำราที่ว่าเป็นเกียรตินั้นก็หมายความว่าเรามีความคิดใหม่โดยที่ท่านผู้เชี่ยวชาญสนใจก็หมายความว่าเราสามารถที่จะคิดอะไรได้ จะถูก จะผิดก็ช่างแต่เราสนใจแล้วถ้าเขาสนใจเขาก็สามารถที่จะไปปรับปรุงหรือไปใช้หลักการเพื่อที่จะให้เศรษฐกิจของประเทศ และของโลกพัฒนาดีขึ้น”

คำถามและคำวิจารณ์นโยบายของรัฐว่าไม่เห็นเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอะไรที่รัฐบาลควรรับฟัง เพราะหัวใจของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ทุกคนอยากเห็น คือ ปรากฏการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้นเมื่อนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้อย่างจริงจังว่า จะต้องเป็น “อะไรใหม่ที่ไม่มีในตำรา”

หัวใจของปรัชญาอันยิ่งใหญ่นี้ คือ “การพึ่งตนเอง” และ “มีความสุข” พระองค์ทรงเน้นย้ำและสรุปในหลายโอกาส

ลองพิจารณาดูว่า โลกวันนี้มีเพียงสองเรื่องใหญ่ที่สำคัญที่สุด คือ อาหารกับพลังงาน คำถาม คือ ประชาชนคนไทยพึ่งตนเองได้และมีความสุขกับสองเรื่องนี้หรือไม่ เราเคยติดตามพระราชกรณียกิจและโครงการพระราชดำริสีพันกว่าโครงการอย่างถ่องแท้แค่ไหน ถ้าติดตามก็จะเห็นคำตอบ คำถามคือ เราได้สนองพระราชดำริเพียงใด

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลทรงพัฒนาศูนย์ศึก

ปรับฐานราก
เปลี่ยนฐานคิด

☎ เถีรี พงศ์พิศ

www.phongphit.com

ษาและพัฒนาใหญ่ 6 แห่งในทุกภาค และศูนย์ย่อยๆ อีกมากมาย อย่าง “ข้าวหัวมัน” ที่เพชรบุรี “ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ” ที่นครนายก ไม่นับ “สวนจิตรลดา” ที่ทรงดำเนินการเองแบบครบวงจร

ทั้งหมดนี้และโครงการพระราชดำริต่างๆ ล้วนแต่ต้องการสร้างทางเลือกใหม่ให้สังคมไทย ไม่ใช่แต่เพียงเกษตรกร คนยากคนจน คนชนบท ทรงมีพระราชประสงค์ให้คนไทยอยู่ดีกินดีมีสุขภาพดีมีความสุข ด้วยอาหารปลอดภัย ไร้สารเคมี เกษตรอินทรีย์ พระองค์เองเสวยข้าวกล้องและอาหารอินทรีย์เป็นแบบอย่าง

ทรงแนะนำให้ทำอะไรพอประมาณขนาดเล็กทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ให้พอเพียง พอกิน พอใช้ อยู่ได้อย่างมั่นคง เพราะทำเล็กๆ เช่นนี้จะบริหารจัดการได้เอง ทรงแนะนำให้เป็นกลุ่ม เป็นสหกรณ์ เพื่อจัดการส่วนเกิน การแปรรูป การค้าขาย ซึ่งเป็นขั้นตอนต่อกัน ก้าวหน้าขึ้นไปจนถึงบการทำธุรกิจและส่งออก

แต่ประเทศไทยยังไม่ได้มีนโยบายอะไรชัดเจนเรื่องการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ อาหารปลอดภัย ยังนำเข้าสารเคมีเป็นอันดับต้นๆ ของโลก หน่วยงานของรัฐ ธนาการของรัฐยังส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืชไปพร้อมกับการให้เงินกู้ และการส่งเสริมการเกษตร

ประเทศไทยยังมีการปล่อยให้มีการผูกขาดการผลิตอาหาร สารเคมี การเกษตร พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และนโยบายการเกษตร ยังอยู่ภายใต้อิทธิพลของพ่อค้านายทุนที่กำหนดนโยบายและคัดจ้างกับแนวทางใหม่ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ยังเรื่องพลังงาน พระองค์ท่านทรงส่งเสริมการพึ่งตนเองด้านพลังงานมาตลอด ทรงเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม พืชในดิน น้ำ อากาศ ทรงค้นคิดพลังงานทดแทนอย่างไรก็ดี เติล ทรงส่งเสริมพลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม

รัฐบาลไทยมีอะไร “ใหม่” ในนโยบายส่งเสริมการพึ่งตนเองด้านอาหารและพลังงาน แบบไม่มีในตำรา (ทุนนิยม) เป็นเรื่องยากมากที่จะทำอะไรใหม่ตามรอยพระบาท เพราะต้องใช้ “ปัญญา ความกล้าหาญ และความเพียรทน” สูง สวนกระแสโลกที่ใช้ทุนครอบงำ เป็นอำนาจเหนืออำนาจ

พระบาทสมเด็จพระปิยะมหาราชได้ทางเลิกทาสครั้งแรก พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหาราชองค์ที่สองในราชวงศ์จักรีได้ทรง “เลิกทาสครั้งที่สอง” ด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและด้วยแบบอย่างของพระองค์เอง แต่สังคมไทยยังไม่พอเพียงและยังไม่เป็นไท ยังไม่ปลดปล่อยตนเอง